

Jméno studentky:	Tereza Marčanová
Studijní program:	Sociální práce
Název práce:	Potřeby stejnopohlavních párů při osvojení
Vedoucí práce:	JUDr. PaedDr. PhDr. Daniel Hanuš, Ph.D., LL.M., MBA
Oponent práce:	PhDr. Hana Pazlarová, Ph.D.
Pracoviště:	Katedra sociální práce, Filozofická fakulta Univerzita Karlova

Autorka předložila bakalářskou práci zaměřenou na tematiku potřeb stejnopohlavních párů při osvojení. Jedná se o téma velmi specifické a v českém prostředí soukromého práva a sociálně-právní ochrany dětí téma, které je stále více aktuální s dosahem do oblastí sociální práce, práva a společenské praxe.

Úvodem BP autorka specifikuje cíl: *„Cílem této práce je identifikace a zkoumání potřeb stejnopohlavních párů v procesu osvojení.“* Cíl práce by měl být přesněji formulován v gramatickém tvaru infinitivu, tedy „identifikovat“ a „zkoumat“. Jak autorka správně uvádí již v úvodu BP, výzkumy se v této oblasti zaměřují zejména na *vliv homoparentálního rodičovství na výchovu dítěte*. Proto je potřeba vyzdvihnout, že autorka se v její BP zabývala právě *potřebami stejnopohlavních párů v procesu osvojení dítěte*.

Považuji za nutné uvést, že problematika homoparentálních rodin, byť jsou dnes běžným znakem západoevropských rodin, rozhodně nepředstavuje všude v ČR zcela běžnou praxi v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Tato skutečnost dopadá nejen do oblasti sociálně-právní ochrany dítěte, ale rovněž je předmětem mnohých úvah z pohledu soukromého práva.

Z hlediska rozsahu BP splňuje požadovaný počet normostran. BP je členěna do 6 kapitol, z toho teoretická část tvoří 3 kapitoly a výzkumná část tvoří 3 kapitoly.

Teoretická část BP má logickou konstrukci. Autorka v rámci této části BP postupuje z hlediska prezentované odborné problematiky od obecného k dílčímu. V kapitole první, věnující se obecně problematice potřeb oceňuji subkapitulu věnovanou zkoumání potřeb

na základě mužského a ženského pohlaví. Autorka zde popisuje relevantní výsledky provedeného výzkumu přinášející zajímavé informace, které jsou podkladem pro empirickou část její BP. Autorka BP se v rámci této kapitoly správně zabývá také vymezením potřeb jednotlivých zainteresovaných subjektů v procesu osvojení, totiž dětí a osvojitelů. Správně autorka podává na prvním místě potřeby dětí. Tento akcent je možno vyzdvihnout s ohledem na právní ochranu dětí, které je stále prokazatelně přisuzován zásadní význam. Dále autorka v teoretické části věnuje pozornost dalším návazným pojmům – homosexualita, stejnopohlavní páry a homoparentalita. V rámci výkladu přechází k jednotlivým druhům a specifikům rodičovství. Dále se teoretická část BP zabývá specifickými otázkami a možnostmi vzniku rodičovství u stejnopohlavních párů – gay i lesbických. Představení těchto velmi specifických souvislostí v rámci předkládané kapitoly je potřeba ocenit. Autorka se nevyhýbá ani představení právního ukotvení institutu registrovaného partnerství v ČR a rovněž představuje úvahy *de lege ferenda* (viz subkapitola 2.4.3.). Nezůstává však pouze u úvah právních, nýbrž specifikuje i sociální problémy, které jsou na danou problematiku prakticky navázány – stigmatizace, homofobie, předsudečné násilí a nerovnost před zákonem. Z hlediska vyváženosti podávaných informací je potřeba ocenit zařazení kapitoly zaměřené na vliv homoparentální rodiny na vývoj dítěte. Uvedení této kapitoly autorkou BP dotváří komplementární pojetí teoretického rámce zkoumané problematiky. Komplexní strukturu teoretické části BP dotváří kapitola třetí věnující se osvojení. Autorka v této kapitole prezentuje teoretické poznatky s poukazy na specifika jak náhradní péče o dítě, tak na statusovou právní změnu, kterou je osvojení. Autorka podává danou problematiku z pohledu pozitivního práva soukromého i veřejného, a to pohledem předních českých právních autorit na danou problematiku. Ocenit lze také subkapitola 3.5. věnující se historii osvojení. K této kapitole je možné uvést z formálního hlediska tolik, že by mohla být zařazena na počátku kapitoly 3., tedy před výklad *de lege lata*. Právní a legislativní informace autorka zpracovala nadstandardním způsobem, což je potřeba vyzdvihnout s ohledem na oborové zaměření jejího studia.

K výše uvedenému je možno konstatovat, že teoretická část BP autorky má vyváženou strukturu. Teoretická (a dále také výzkumná část) BP je psána čtivou formou, odborným gramaticky i právně správným jazykem, který odpovídá jazykovému standardu tohoto typu kvalifikační práce.

Empirická část BP vykazuje rovněž logickou strukturu a pečlivý přístup. Autorka si na počátku této části BP klade hlavní a dílčí výzkumné otázky a jako metodu výzkumu uvádí dotazování, konkrétně polostrukturovaný rozhovor. Metodou analýzy dat je interpretativní fenomenologická analýza (IPA). Autorka BP dále uvádí vymezení výzkumného vzorku a těžkosti při jeho získávání. K tomuto faktu je možno konstatovat, že u takto specifického tématu výzkumu, citlivosti zkoumané problematiky a malému počtu velmi problematicky dosažitelných respondentů, kteří nejsou veřejně známi, je nutno ocenit úsilí autorky BP o kvalitní naplnění výzkumného rámce. Dále autorka uvádí postup při analýze dat. Interpretace jednotlivých rozhovorů přináší velmi zajímavé výsledky sledující identifikaci a (ne)naplnění jednotlivých potřeb, které autorka teoreticky vymezila v teoretické části BP. Specifický je třetí rozhovor, kde absentují odpovědi druhé z partnerek lesbického páru. Je škoda, že se autorce BP nepodařilo tyto výpovědi získat, jelikož by jistě významně doplnily získaná data. Z konzultací vedených s autorkou BP však vím, že její snaha byla v tomto velmi vytrvalá. V rámci diskuze (kapitola 6.) autorka komparuje získaná data s teoretickými poznatky prezentovanými v první části BP. V diskuzi autorka vhodně uvádí i své závěry a úvahy. V teoretické části by mohly být doplněny ještě některé dílčí informace zmiňované v empirické části BP, tedy o roli doprovázející (doprovodné) organizace a označení, že surogátní = náhradní mateřství. Toto však nepovažuji za nijak významný nedostatek. Lze konstatovat, že autorka naplnila cíl, který si stanovila již v úvodu BP a rovněž získala odpovědi na výzkumné otázky. Oceňuji rovněž detailní přílohy BP.

K formální úpravě práce nemám připomínky. Podobnost BP s jinými dokumenty na základě testu shody vykazuje systém Turnitin v celkové výši 10 % a systém Theses ve výši 8 %. K tomu je potřeba uvést, že se jedná o běžné shody s obecně užívanými pojmy a ve zbytku autorka řádně cituje. Autorka k tvorbě BP využila rozsáhlý aparát odborných tuzemských i zahraničních zdrojů, se kterými správně pracovala. Zejména využití zahraničních zdrojů je potřeba vyzdvihnout.

Celkově hodnotím spolupráci autorky BP s vedoucím práce jako výbornou. Autorka si téma BP zvolila samostatně a vhodně jej modifikovala pro název BP. Studentka na obsahu BP pracovala od samého počátku jejího zadání. Prokazovala vysokou motivovanost, samostatnost a zejména houževnatost při hledání a získávání kontaktů na respondenty, což se neobešlo bez zmíněných těžkostí. Průběžně efektivně tříbila pohled na

zpracovávanou problematiku a materiální pojetí její BP. Doporučení vedoucího práce aktivně zapracovávala. Autorka také velmi odpovědně a pečlivě řešila empirickou (praktickou) část BP, což bylo naznačeno již výše. Spolupráce probíhala průběžně na vynikající úrovni formou častých konzultací osobně i *via* e-mail.

Konstatuji, že předložená bakalářská práce splňuje veškeré nároky kladené na tento typ kvalifikační práce a doporučuji ji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1. Pracuje teorie či praxe v nějakém pojetí s konkrétním obsahem a významem termínu „*sociální otec*“, který užívají respondenti v prvním rozhovoru?
2. Co je obsahem „*terapeutického rodičovství*“ a jak je navázáno na zkoumanou problematiku homoparentálních rodin?

Navrhovaná klasifikace: výborně

V Praze 11. srpna 2023

JUDr. PaedDr. PhDr. Daniel Hanuš, Ph.D., LL.M., MBA